Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um] Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise Ordinis Minor[um] de obseruantia ...

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Jn festo Annu[n]ciatio[n]is d[omi]nice sup[er] Missus est Sermo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Visual Library

dn̄m deū veſtrū ⁊ ſurgite et edificate ſan
ctuariū dn̄o deo

Tertia eſt ꝯdicio ꝓprie
tatis: cū dr̄: ſuū. ita vtcꝫ ꝙ alteri⁹ nō ſit. et
hec ſequit̄ ex p̄cedēti: qꝛ ſi ſit deo dicatum:
oꝑtꝫ ꝙ ab oī ꝯrio ſit elongatū. ſ. ab imun-
dis cogitatiōib⁹ ⁊ affectiōib⁹ ⁊ cūctis vi-
cijs. nā vt dr̄. ij. Coꝛ. vj. Que ſocietas lucꝭ
ad tenbras: ⁊ q̄ ꝯuētio chr̄i ad belial ⁊c̄.

Tertio eſt ꝯtēplanda viſitatōis ⁊c̄
cū dr̄: ſtatiꝫ veniet ⁊c̄. Sap. v. Pre
occupat eos q̄ ſe ꝯcupiſcūt. Venit
aūt cū trib⁹ comitibus.

Prim⁹ eſt cognitio il-
luminatiua q̄ ſignat̄ ꝑ mariā q̄ interp̄tat̄
illūinata vel illūinatrix. Vn̄ ipe dn̄s dicit
Joā. viij. Ego ſum lux mūdi.

Scd̄s eſt affectio ꝑſeue
ratiua q̄ ſignat̄ ꝑ ioſeph q̄ interp̄tat̄ augmē-
tū vel appoſitio. Matt. x. Qui ꝑſeuerauerit
vſcꝫ in finē hic ſaluꝰ erit.

Terti⁹ eſt intētio eleua
tiua ſiue oꝛdinatiua. ſ. in gl̄iam ⁊ laudē dī
q̄ ſignat̄ ꝑ turturē ⁊ colūbā. Turtur em̄ ē
auis caſta ⁊ colūba auis ſimplex. In hꝫ
ḡ ſignat̄ intētio pura ⁊ ſimplex. Et hec ta
p̄dicta etiā p̄nt deſignari in cādelis accen
ſis q̄s hodie ꝓceſſionalr̄ deferim⁹. Vide
in alio ſermōe ſup̄.

In feſto Annūciatiōis dn̄ice ſup
Miſſus eſt Sermo.

Nouum crea
bit dn̄s ſup terrā: mlier circun-
dabit viꝝ. Hiere. xxxj. Promi
ſerat dn̄s ꝑ ꝓphā hieremiā nouū q̄dā
opus atcꝫ ſinglariſſimū ſe facturū ſup ter-
rā. Hodie aūt ꝓmiſſuꝫ ſuū ꝯpleuit. Fecit
itacꝫ hodie dn̄s nouū ſup terrā. Nouum
incꝫ opus ſingulariter admirabile: ſin-
gulariter venerabile ⁊ prorſus inexplica-
bile. Nouum incꝫ opus quia mulier: id ē
virgo btā circūdedit viꝝ: circūdedit incꝫ
ſine virili ſemie: viꝝ. i. hoīeꝫ ꝑfectū oīno ⁊
excellētiſſime ꝟtuoſuꝫ ſm̄ mentē: et qd̄ mi
rabili⁹ eſt, nō hoīem tm̄ ſed deū ⁊ hoīem
Vn̄ dr̄ Ber. Eternū: antiquū: et nouū in
eadē ꝑſona mirabilr̄ ꝯuenerūt: eternū. i.
diuinitas. antiquū. i. caro ab adā traducta.
Nouū. i. aīa de nouo creata. De hoc etiā
tā ſtupēdo oꝑe dr̄ Aug. in q̄dā ſer. Multū
mirabile: multū amabile. multū laudabi-
le ſacr̄m. Quare mirabile: qꝛ ſic factū eſt.
Quare amabile: qꝛ ꝓ nob̄ factū ē. Quare
laudabile: qꝛ ille q̄ nat⁹ eſt ver⁹ de⁹ ex deo
idē fact⁹ ē ex hoīe ver⁹ hō. Hec ille. Ha
bem⁹ igit̄ feſtū celeberrimū: feſtū iocūdiſ
ſimū: feſtū vtcꝫ oī reuerentia ac deuotiōe
digniſſimū in q̄ hēm⁹ venerari atcꝫ deuo
te ꝯtēplari nouū illud dn̄ice incarnatiōis
opus qd̄ certiſſimū fuit diuine bonitatꝭ in-
diciū: efficaciſſimū hūane ſalutꝭ initiū: atꝫ
excellētiſſimū nr̄e hūanitatꝭ faſtigiū. Hāc
itacꝫ tā venerādā tācꝫ ſctām feſtiuitatem
deuotiſſime: reuerētiſſime atꝫ iocūdiſſime
celebrare debem⁹ p̄cipue ꝓpter tria.

Primo ꝓpter diuine oꝑatiōis magnifi-
centiā inexplicabilē.

Scd̄o ꝓpter virginee ꝯdiciōis reuerē-
tiam icōparabilem.

Tertio ꝓpter humane exaltatiōis ho-
norificentiā inextimabilē.

Prio ꝓpt̄ inexplicabilē dīne oꝑatōis ma-
gnificentiā. Hoc ē eī op⁹ ſup oīa dei oꝑa
maxim atcꝫ mirabiliſſimū. Jō dr̄ b. Tho.
in. iij. ſen. di. iij. ꝙ fuit miraclm̄ miraclorꝫ.
Profecto mai⁹ ē h̄ dīne icarnatiōis op⁹ q̄
de⁹ fact⁹ ē hō q̄ſi de⁹ faceret mille milia
mūdos eq̄les huic mōo aut ēt eo maiores
Recte itacꝫ dr̄ nouū op⁹ ꝓpter nouā oꝑis
magnificētiā. In eo q̄ppe ſinglarit̄ oñdit̄
magnificētia dīne potētie atcꝫ ſapie: iuſti
cie ⁊ bōitatꝭ. Vn̄ Dam. in p̄ncipio tercij.
Per incarnatiōis myſteriū demōſtrat̄ ſil
bōitas ⁊ ſapia ⁊ iuſticia atcꝫ potētia dei.
Bōitas q̄dē q̄m nō deſpexit ꝓprij plaſma
tis infirmitatē. Juſticia ꝟo q̄m homie vi
cto nō aliū fecit vincere tyrānū necꝫ vi e-
ripuit hoīem ex moꝛte. Sapia aūt q̄m in-
uenit difficillimi decētiſſimā ſolutōꝫ. Po
tētia ꝟo ſiue ꝟtus infinita qꝛ nihil ē mai⁹
q̄ deū fieri hoīeꝫ. Hec ille. Scd̄o ꝓpt̄ in-
cōꝑabile ꝟgis mr̄is reuerētiā. Hodie nāꝫ
q̄ ſctā ē ꝟgo mr̄ dei: qd̄ ē dignitas honoꝛꝭ
ꝓrſus icōꝑabil̄. In eo nācꝫ ꝙ vocat̄ mr̄ dī
exp̄mit̄ honoꝛis ⁊ gl̄ie incōparabilis que-
dam precellentia. Nouum itacꝫ fecit ho-
die dominus: qꝛ virginē fecit matrē: ma-
trem vtcꝫ nō cuiuſlibet: ſed dei: nec huiꝰ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cemodi mūnitas ꝟginitatē abſtulit ſꝫ am/
pliꝰ ꝯſecrauit. Augꝰ. in q̄dā ſer. Eiꝰ vir/
ginitatē glificauit ꝟa fecūditas: ⁊ veram
eiꝰ fecūditatē glificauit intemerata ꝟgi/
nitas. Huic em̄ virgini gr̄a fecūditatꝭ ac
ceſſit ſꝫ ab ea virginitatꝭ gr̄a non receſſit:
huic em̄ virgini factū ē vt ei nullatenꝰ poſ
ſet ineē fecūditas niſi ꝑmaneret eiꝰ inte/
merata ꝟginitas. Sola hec ꝟgo ſingula/
rē grām ſūme diuinitatꝭ accepit. ſoli dona
tū ē illi vt in illa ⁊ de illa rex oīm creator
miſicordit̄ crearet̄: iſtitutor feminaꝝ ſine
ſemine ꝯciperet̄: ⁊ deꝰ ſine initio natus in
ea ⁊ ex ea initialit̄ naſceret̄. Hec ille. Ter
tia xp̄s inextimabilē nr̄e hūanitatis hono
rificētiā. Inextimabiliter q̄ppe honorifi/
cata ē hūanitas cū eā ſibi in eadē ꝑſona aſ
ſociauit diuinitas. Non ſic ſibi aſſociauit
angelicā naturā. Heb. ij. Nuſq̄ꝫ angelos
apprehēdit. Nouū itaq̄ꝫ ſingulare fec̄ ho/
die dn̄s xp̄s tāte natiuitatis honorē hūa/
no generi exhitū cū ipē deꝰ factꝰ ē homo
Ber. Si ꝑſonā venientis intueor: nō capio
excellētiā maieſtatꝭ: ſi modū veniēdi cogi
to exaltatōnē agnoſco hūane conditōis.
Hec ille. Penſate itaq̄ꝫ q̄ntā debeamꝰ dn̄o
nr̄o exhibere reuerētiā q̄ nature nr̄e tā in/
extimabilē ꝯtulit honorē. Attēdite q̄ꝫ de
uote: q̄ꝫ hilariter hodiernā debemꝰ cele/
brare feſtiuitatē xp̄s iā dictas ratōes. Vt
aūt ampliꝰ admirari ⁊ ꝯtēplari valeamꝰ
hāc ſingulariſſimā diui opis nouitatem:
circa textū hodierni euāgelij cōtemplan
de ſūt tres p̄cipue nouitates: nouitates in
q̄ꝫ ſingularis magnificētie atq̄ꝫ ſūme ad/
mirande dignatiōis ⁊ beniuolētie.

Prima: ē nouitas valde venerabilis ſa
lutatōis q̄ tangit̄ in p̄ma pte euāgelij: ibi
Miſſus eſt angelus gabriel. ⁊c̄.

Scd̄a: ē nouitas ſūme admirabil̄ ānūci
atōis. Hec tāgit̄ in ſcd̄a pte euāgelij: ibi.
Que cum audiſſet. ⁊c̄.

Tertia: eſt nouitas prorſus inexplica/
bilis opatōis. Iſta tāgit̄ in tertia pte euā
gelij: ibi. Dixit aūt maria ad angelū. ⁊c̄.

Circa p̄mā nouitatē ꝯſiderādū eſt
q̄ꝑ dū incarnatiōis diuice cōplendū
fuit opus ꝑ hūani generis ſalute:
conuenientiſſimum atq̄ꝫ rōnabiliſſimū fuit
nouā quādā atq̄ꝫ inſolitā ſalutatōꝫ p̄mit/
ti qua ſalutaret̄ virgo ipſa a deo p̄electa
vt ſalutis mr̄. Et circa hūc ſalutationis
nouitatē ꝯtēplāda ſūt tria ſpēalia myſteria.

Primū: ē ꝑſone ſalutātꝭ trāſmiſſio.

Scd̄m: ē ꝑſone ſalutate ꝯditio.

Tertiū: īſolite ſalutatōis exp̄ſſio.

Primū igitur myſterium

ē ꝑſone ſalutātis trāſmiſſio. De q̄ dic̄ euā
geliū. Miſſus ē angelꝰ gabriel a deo in ci
uitatē galilee cui nomē nazareth. Omnia
hec ꝟba ⁊ etiā ſequētia in euāgelio poſi/
ta ſūt plena myſterijs. Et iō (vt dr̄ Be/
da) ſolēniter ſūt notāda tātoq̄ꝫ magis cor
di inſerēda q̄nto manifeſtiꝰ apparet q̄ꝑ in
ipſis tota nr̄e redēptiōis ſūma cōſiſtit. In
hac aūt angeli trāſmiſſiōe tria ſunt iuxta
p̄dicta ꝟba euāgelica p̄cipue cōſiderāda.

Primū: ē angelice miſſiōis rō.

Scd̄m: eſt angeli miſſi ꝯditio.

Tertiū. ē loci ꝯgrua nominatio.

Primo igit̄ ꝯſiderāda ē angelice miſſio/
nis ratio: q̄re ſcꝫ miſſus ē angelus ad nū/
ciandū marie filij dei incarnationē. Pn̄t
aūt huiꝰ miſſiōis tres p̄ncipales ratiōes
aſſignari in q̄bꝫ ſatꝭ oñdit̄ q̄ꝫ ſapiēter diuie
incarnatōis opus pactū eſt. Prima rō
ſumit̄ ex pte diue ordinatiōis: vt ſcꝫ ſuare
tur ordo quē ipē deꝰ ſtatuit vicꝫ q̄ꝑ mediā
tibꝰ angelis diuina hoibꝫ nūciant̄. Hec eſt
em̄ regula poſita a btō dionyſio in libro d̄
angelica hierarchia vbi ait. Per dn̄i nr̄i
myſteriū angeli p̄mo edocti ſūt: poſtea ꝑ
ipſos ad nos cognitionis gr̄a trāſiuit. Si
q̄s aūt obijciat q: btā virgo ſupior fuit an
gelis ḡ nō debuit ab angelo edoceri. Di/
cēdū vt rn̄det Tho. in. iij. p. q. xxx. q̄ꝑ bea/
ta ꝟgo ſupior fuit angelis q̄ntū ad digni/
tatē ad quā diuinitꝰ ē electa: ſꝫ q̄ntum ad
ſtatū vite erat inferior. Nā et ipſe chr̄s ra
tiōe vite paſſibilis modico ē ab angel̄ mi
noratꝰ vt dr̄ Heb. ij. Verūtn̄ q: chr̄s ſi/
mul fuit viator ⁊ cōp̄henſor q̄ntū ad co/
gnitionē diuinoꝝ: ideo ipē nō indigebat
ab angelis iſtrui. Scd̄a ratio ſumitur
ex cōditōe humane p̄uaricatiōis vt ſcꝫ ſer
uaretur ordo in reparatiōe q̄ fuerat in p̄/
uaricatiōe. Cecidit nāq̄ꝫ hō angelo malo
euam tentāte. Reparari ergo debebat an
gelo bono marie nūciante. Beda in Ho/
melia. Aptū pfecto hūane reſtaurationis
principiū vt angelus mitteret̄ ad virginē

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

partu cõſecrãdã dño q2 pma nr̃e pditõis
cauſa fuit ſerpẽs q̃ a diabolo mittebatur
ad mulierẽ ſpũ ſupbie decipiendã. ¶ Ter
tiõ rõ ſumit ex rõe ꝟginalis diſpoſitõis.
Et h̃ pmo vt ex tali nũcio mẽs ꝟginis am
plius in deũ eleuaret: vt ſic ardẽtiori cha/
ritate flãmeſceret τ pus chr̃m amore cõ/
ciperet mẽte q̃ꝫ corpe. Aug9. lib. de ꝟgini
tate. Mr̃na ppinq̃tas nihil marie pfuiſſet
niſi felicius chr̃m corde q̃ꝫ carne geſtaſſet
Scd̃o vt ei9 puritas oñderet. Hinc hie/
rony. ad paulã τ euſtochiũ. Bñ angelus
ad ꝟginẽ mittit q2 ſp eſt angelis cognata
ꝟginitas. Tertio vt ip̃a certior teſtꝫ hui9
tanti ſacramẽti efficeret qñ ſup h̃ eẽt diui
nitus inſtructa. Sic itaqꝫ ꝓpt cauſas pre
dictas ordinatũ fuit vt angel9 ad virginẽ
mitteret. ¶ Tertio ẽ ꝯſiderãda ãgeli miſ
ſi ꝯditio. Et h̃ q̃ntũ ad tria. ¶ Primo q̃n
tũ ad ordinis determinationẽ. ſm aũt do/
ctorẽ ſctm̃ in. iij. ſeñ. diſ. iij. τ in. iij. p. ſum.
q. xxx. Ille angel9 fuit de ordine archãge
loꝝ. ſ. de medio ordine infime hierarchie.
Qd̃ ꝯueniẽs eẽ videt q2 ad angelos pti/
net dirigere act9 alicuius hois q̃ ad ip̃m
tm̃ ptinent. Vñ dñr minora nũciare. Ad
archãgelos vo ptinet dirigere actus ho/
minis q̃ in totã mltitudinẽ redũdãt. Vñ
τ archangeli dñr q̃ſi pncipes angeli: q2 ꝗ
ꝯſenſus bt̃e ꝟginis q̃ p ãgelũ reqrebatur
erat act9 redũdãs in vtilitatẽ multitudi/
nis vicꝫ toti9 hũani generis. Jõ angelus
ille debuit eẽ de ordine archangeloꝝ. Et
credibile eſt q2 fuerit ſũm9 in illo ordine.
Aliq̃ vo alij dicũt illũ fuiſſe de ſupmo or/
dine ſupreme hierarchie. Proprietas eñ
angeloꝝ illi9 ordinis eſt in dei amore ar/
dere. Per incarnationẽ aũt erat accẽden/
da amoris dei flamma in tota eccl̃ia τ ſin/
gulariter in aĩa ꝟginis. Jõ angel9 ille de
buit eẽ de ordine ſeraphin. Quicũqꝫ autẽ
q̃liſcũqꝫ fuerit angel9 ille: ſatꝫ ẽ nob q2 ar/
changel9 ẽ miſſus. ¶ Scd̃o ꝯſiderãda ẽ
hui9 angeli ꝯditio q̃ntũ ad nois expoſi/
tionẽ quia nominat gabriel: qd̃ nomẽ ſuo
officio cõgruit. Nam ſm Grego. Gabriel
fortitudo dei interp̃tat ad oſtẽdẽdũ q2 in/
carnatiõis myſteriũ eſſet per dei fortitudi
nem peragẽdũ. Et ſimiliter ad oñdenduꝫ
q2 dñs virtutũ veniebat ad debellandum
aereas ptãtes. Gabriel itaqꝫ. i. fortitudo
dei ãnũciauit q2 fortiſſim9 de9 ad fortiſſi/
mã mulierẽ veniebat. De qua Prouerb.
vlti. Mulierẽ fortem q̃s inueniet? Quis
excogitare poſſet q̃nta tũc fuerit leticia in
celeſti hierarchia: q̃ntũ gaudiũ: q̃nta exul
tatio cum ordinabat legatio taꝫ ſolennis
et tã g̃ta fienda p gabrielẽ archangeluꝫ.
Fluxerant iam tot annoꝝ milia q̃bus nõ
ſolũ hoĩes ſꝫ τ ip̃i angeli expectauerãt vi/
dere diẽ illũ. O imẽſa dei nr̃i benignitas
o pietas inexplicabilis: o inextimabil' dul
cedo bonitatis ſũmi dei. Ecce apta ẽ ve/
na diuine mie: miſſus eſt ad virginẽ nũci9
eterne ſalutis gabriel archangelus. Et ve
riſimile eſt q2 nõ ſolus venit. Nõ eñ de/
cens fuiſſe videt vt tã ſolẽnẽ tã excellen/
tem legationẽ ſolitarius aliq̃s nũcius ge
ageret. Venit igit multis angeloꝝ cho/
ris aſſociatus q̃ multoꝝ populoꝝ venie/
bat ſalutẽ nũciatur9. ¶ Tertio ꝯſideran
da eſt angeli hui9 cõditio q̃ntũ ad ei9 ap/
paritionẽ. De qua dicit Chryſoſt. ſuper
Matth. q2 angelus apparuit virgini vi/
ſione corporali. Qd̃ cõueniens fuit tripli
ci rõe prout declarat ſctũs Tho. in. iij. p.
q. xxx. ¶ Prima eſt ratio ꝯformitatis nun
ciatõis. Veniebat eñ annũciatur9 incar/
natiõeꝫ inuiſibilis dei. Jõ ꝯueniens erat
vt inuiſibilis creatura ad hoc nũciãdũ ve
niens: formã viſibilẽ aſſumeret per quam
viſibiliter appareret. ¶ Scd̃a eſt ratio ſi/
militudinis apparitiõis: vt vicꝫ fieret angel9
apparens ſimilior virgini cui apparebat.
Mater eñ nõ ſolũ in mẽte ſꝫ etiã in cor/
pore vẽtre erat filiũ dei receptura. Jõ
ꝯueniẽs erat vt angelũ corporaliter vide
ret. Virgo tñ bt̃a non ſolũ pcepit viſionẽ
corporalẽ in angeli apparitiõe ſꝫ etiã intel
lectualẽ illuminationẽ. ¶ Tertia eſt ratõ
certioris inſtructiõis. Ea eñ q̃ ſũt oculis
ſubiecta certius cõprehẽdimus q̃ꝫ ea que
imagiarie videm9 De hac ãt ãgeli appa
ritõe loquit Aug9. in q̃dã ſer. introducẽs
virginẽ ſic dicẽs. Audite frẽs audite ma
riã nobiſcũ loquẽtẽ: carne abſenteꝫ: τ ſpũ
p̃ſentẽ: verecundia virginitatꝫ vultũ auer
tẽtẽ a collocutore. Venit ad me (inq̃t ma
ria) q̃dã magn9 chriſti paranymph9: non
p̃triarcha primus: aut ꝓpheta egregi9: ſꝫ
gabriel ille archangel9: facie rutilans: ve
ſte coruſcans: ingreſſu mirabilis: aſpectu

terribilis. Hec ille. O felix illa apparitio et iocũda nimis q̃ virgini ſanctiſſime tã mirabiliter apparuit gabriel archangel⁹ nouũ letiſſimũ nũciaturus nouũ gratiſſimũ: nouũ ꝓinquiſſimũ de ſalute humani generis. ❡ Tertio cõſideranda eſt loci ad quẽ miſſus eſt angelus cõgrua nominatio: qꝛ miſſus eſt in ciuitatẽ galilee cui nomen nazareth. Galilea q̄ppe interpretaᵗ tranſmigratio. Per hoc ergo ꝙ miſſus eſt angelus ſalutis nũcius in galileã deſignaᵗ ꝙ ſalus fienda ꝑ chꝛm: tranſitura erat de incredulitate iudeoꝝ ad fidem gentiũ: ⁊ ꝙ illi q̄ participes eſſe volũt huiuſmõi ſalutis tranſmigrare debent a vicijs in virtutes. Nazareth aũt interp̄taᵗ flos. Cõueniẽs q̄ppe fuit vt verus flos. i. chꝛ̄ius q̄ Eſa. xj. noiatur flos cõciperetᵗ in nazareth. i. in floꝛe: ⁊ de floꝛe ṽginitatꝭ ⁊ cũ floꝛib⁹. i. tpe floꝝ. Et nota hic diligẽter et deuote quõ dñs paruã ciuitatẽ nazareth elegit ꝑ ſua ꝯceptione ꝓpter humilitatꝭ exẽplũ: ſed in hierlm ciuitate magna elegit moꝛi: vt doceret nos opprobꝛia coram multis pro ipſo nõ erubeſcere.

Secũdũ myſteriũ huius

prime nouitatis eſt perſone ſalutate cõditio. Triplex autẽ ei⁹ cõditio tangitur in euangelio. cũ diciᵗ. ad virginẽ deſponſatã viro cui nomen erat ioſeph de domo dauid ⁊ nomen virginis maria.

❡ Prima: eſt cõditio incoꝛruptionis.

❡ Scđa: eſt ꝯditio deſpõſatiõis.

❡ Tertia: eſt ꝯditio noiatiõis.

1 Prima igitur eſt cõditio incoꝛruptiõis: qꝛ miſſus eſt angelus ad virginẽ. Aug⁹. in quodã ſer. O mirabilis ⁊ laudabilis inter feminas in q̃ ab archangelo ſalutatur virginitas: ſola impꝛegnata nec viciata. Hec ille. Q, aũt ꝯueniẽs fuerit chꝛiſtũ naſci tẽpoꝛaliter ex virgine declarat btũs Tho. in. iij. par. q. xxvij. ꝑ tres rationes.

❡ Prima eſt ꝓpter patris dignitatẽ. Cũ eñ chꝛ̄s de⁹ dei fili⁹ nõ decuit ipm aliũ hr̃e patrẽ q̃ deũ: nõ em̃ decens eſt filiũ alicui⁹ nobiliſſimi pr̃is attꝛibui alteri pr̃i ignobili digno. ❡ Scđa eſt ꝓpᵗ filij puritatẽ. Nã videmus ꝙ flos a radice ⁊ virga oriᵗ ſine coꝛruptione radicis aut virge: ⁊ ſplendoꝛ a luce vel ſole ſine lucis vel ſolis leſione: ⁊ verbũ a coꝛde vel mẽte ſine mentis cõtagione. Cũ ergo chꝛ̄s ſit flos a radice patris deſcẽdẽs: ⁊ cãdoꝛ lucis eterne ⁊ di patris ṽbum: cõueniẽs fuit vt ſine coꝛruptione matrꝭ naſcereᵗ. Sic em̃ caro a ṽbo dei aſſumpta eſt vt eſſet caro ṽbi dei. Jõ debuit ipſa caro ſine mr̃is coꝛruptione ꝯcipi ⁊ naſci. ❡ Tertia ratio eſt ꝓpter regñatiõis cõfoꝛmitatẽ. Nã ad hoc facta ẽ di incarnatio vt hoies renaſcerenᵗ in filios dei Jo. j. Dedit eis poteſtatẽ filios dei fieri his qui credũt in noie ei⁹ q̄ nõ ex ſang. ne. ex volũ. car. ne. ex volun. viri ſ; ex deo naſũt. Per carnẽ ſm̃ Nico. de Lyra. hic eſt intelligenda mulier. Geñ. ij. h nunc os ex oſſibus meis ⁊ caro de car. m. Quia ergo naſci debebãt hoies in filios dei ex deo ⁊ ex virgine matre eccl̃ia: Jõ ⁊ chꝛ̄s q̄ ad h̄ venit vt nos in dei filios regeneraret naſci ſm̃ carnẽ debuit ex virgine. Aug⁹. li. de virginitate. Opoꝛtebat caput nr̃m inſigni miraculo naſci de virgine ſm̃ coꝛpus vt ſignaret ſua mẽbꝛa ſm̃ ſpũm de virgine etiã naſcitura. Hec ille. De hac matrꝭ virginitate loquiᵗ Aug⁹. in q̄dã ſer. introducẽs ipam virginẽ ſic di. Dicat maria Ego filiũ gñaui ſ; virginitatẽ meã nõ violaui. Regnũ tenui virginitatꝭ ⁊ regẽ genui caſtitatis. Poꝛta facta ſum celi: ianua facta ſu; filio di. Jlla poꝛta facta ſu; clauſa quã in viſione diuina vidit ezechiel ꝓpheta. De qua dicit idem ꝓpheta (ezech. vic;. xliiij.) Vidi poꝛtã in domo dñi clauſam ⁊ dixit angelus ad me. Poꝛta quã vides non aperietur ⁊ homo nõ tranſiet per eam: qm̃ dñs ſolus intrat ⁊ egredietur ꝑ eam ⁊ clauſa erit in eternũ. Mirabilis ꝓphetie viſio: ſed mirabilioꝛ eſt ꝓphetie adimpletio. Quid ẽ poꝛta in domo dñi clauſa niſi ꝙ maria ṽgo ſemꝑ erit intacta: Et quid eſt: homo nõ tranſiet per eam niſi ioſeph nõ cognoſcet eã: Et quid eſt: dñs ſolus intrat ⁊ egredietur per eã: niſi qꝛ ſpũſ ſctũs impꝛegnabit eam ⁊ deus angeloꝝ naſcetur per eam: Et quid eſt: clauſa erit in eternũ: niſi quia maria virgo eſt ante partum: et virgo poſt partum. Hec Auguſtinus. Triplex teſtimoniũ virginitatis marie iuxta euangelium.

¶ Primū eſt teſtimoniū angelice viſitatō
nis: q. ſ. miſſus eſt angel⁹ ad eā: q2 vt dic
Hiero. Sēper eſt angelis cognata virgi-
nitas. ¶ Scōm ē ſolitarie recluſiōis: q2 vt
dt Chryſ. ſup illo verbo Ingreſſus ange
lus ad eā. Inuenit angel⁹ mariā ſolitariā
rc. Tertiū eſt modeſte diſcretōis: q2 ta-
cuit et cogitauit q̄lis eſſ3 rc. Et deiō pau
cis verbis rn̄dit. Ubi pmo apparet virgi
nalis verecūdia: q2 cū audiſſ3 turbata eſt
in ſermone rc. Scōo ṽginalis prudētia:
q2 cogitabat q̄lis rc. Tertio virginal' cō
ſtantia: cū rn̄dit: Quō fiet iſtud rc. Uide
¶ Scōo eſt ↄſiderāda ↄdicio deſpōſatō
nis: q2. ſ. miſſus eſt angel⁹ ad virginē de-
ſponſatā viro rc. Uir noiat: vt dt Ber.
nō q2 marit⁹: ſed q2 hō virtuoſus. Unō z
Joſeph. i. accreſcēs: dr ꝑpter augmentu3
virtutū: z addit: De domo dauid: vt p h
manifeſte appareat: qm̄ ad hāc virginem
veniebat angel⁹ nūciatur⁹ ipletiōe3 pmiſ
ſionis diuie q̄ facta fuerat ipi Dauid de
chō ex c⁹ ſtirpe naſcituro. Uoluit āt dn̄s
naſci ex ṽgine q̄dē: ſ3 deſpōſata ꝑpter mul
tas cās: q̄ ſunt in triplici differētia.
¶ Quedā ſumunť ex pte pueri ieſu. Pri-
ma ſm Hiero. ꝑpter originis declaratō3
vt ſm morē ſcpturaꝝ gn̄atio chri p viriz
deſcriberet. Scōa ſm Amb. ꝑpter ſuſpi-
tionis remotionē: ne. ſ. a legis iniuria ince
piſſe videreť: cū part⁹ inupte lege dānare
tur. Tertia ſm eundē: ꝑpter impugnatō
nis excluſionē: ne. ſ. herodes z iudei chrm
iuſte q̄ſi de adulterio natū pſeq̄ viderenť.
Quarta ſm Orige. ꝑpter pueri ſuſtētatō3
Un̄ z ioſeph dn̄i nutrici⁹ appellať. Qui-
ta ſm Orige. Hiero. z Amb. ꝑpter myſte
rij occultatiō3: vt. ſ. diabolo celareť.
¶ Itē q̄nq3 rōnes ſumunť ex pte matris.
Prima ſm Amb. ꝑpter infamie euitatō3
ne grauida apparēs infamareť. et iō poti⁹
pmiſit dn̄s q̄ de ortu ſuo q̄3 de mr̄is pu-
dore dubitareť. Scōa ſm Bedā z Hier.
ꝑpter pene euitatiōe3: ne. ſ. tanq3 adultera
lapidareť. Tertia ſm Hiero. z Aug. ꝑpť
ſolacij ſuſtentatiōe3: vt. ſ. viri miſterio fun
gereť fugiēs i egyptū z inde rediēs. Quar
ta ſm Glo. ad fidei roboratiōe3. Innupta
em̄ pregnās mētiri videreť: nec ei ſi ſe vir
ginē diceret/crederet. Quita ꝑpter ſingl'o
rū ſtatuū participationē: vt. ſ. mr̄ dn̄i hēet
aliq̄d cuiuſlib3 ſtatus. ſ. virginitatꝫ: mr̄i-
monij: z viduitatꝫ. ¶ Itē q̄nq3 rōes ſumū
tur ex pte alioꝝ. Prima ꝑpter excuſatiōis
remotōe3: ne impudicꝫ pbereť velamē ex-
cuſatiōis: cū etiā ipa mr̄ dn̄i infamata vi-
dereť. Scōa ꝑpter mr̄imonij approbatiō3
ↄtra futuros hereticos mr̄imoniū dānā-
re volētes. Tertia ꝑpter opprobrij ablatō
nē: vt. ſ. ab oi gradu femiaꝝ tollereť oppro
briū qđ in eua incurrerāt. Quarta ꝑpter
exēpli ↄmēdatiōe3: vt vic3 oſtidereť ſacra
deſpōſatiōe ne aū ↄuentiōe3 liberꝫ ētrāſ-
ire ad meliora vota. Quita eſt ꝑpter my-
ſterij declaratiōe3: q̄. ſ. ipi chō deſpōſata
eccl'ia q̄ virgo eſt imacl'ata z ſine ruga. Iō
aūt ſm Chryſo. btā virgo mr̄ dei fabro
lignario fuit deſpōſata. q2 chrs eccl'ie ſpō
ſus oim ſalutē p lignū crucꝫ opari debebat
Et ſm Augꝫ. Chrus nat⁹ ex mr̄e q̄ fabro
deſpōſata erat oēm carnalis nobilitatꝫ tu
morē extinxit. ¶ Tertio ē ↄſiderāda ↄdi
tio noiatiōis. q2 in euāgelio ſubdiť: Et no
mē ṽginis Maria. Expoſitiō3 hui⁹ nois
vide s. in ſer. de ſalutatōe angelica in fine
pme ↄmendatiōis.

¶ Tertiū myſteriū huius

pme nouitatꝫ eſt inſolite ſalutatiōis expſ-
ſio q̄ hr̄ in euāgelio: ibi: Et ingreſſus an-
gelus ad eā dixit: Aue grā plena dn̄s te-
cū bn̄dicta tu in mlieribꝫ. Sup illo verbo
Ingreſſus angel⁹ ad eā: dicit Chryſ. In-
uenit angel⁹ mariā nō foris vagantē: ſed
ſolitariā z ↄtēplatōi vacātē. Hec ille. Et
Ber. Erat em̄ in eius ꝑpoſito fugere ho-
minū freq̄ntias: vitare colloq̄a: ne vl' orā-
tis turbareť ſilentiū: vel ↄtinētis caſtitas
ťbareť. Hec ille. Quocōtra. q2 Dina va-
gari voluit: corrupta eſt. Gene. xxxiiij. De
tali muliere dr Prouer. vij. Mulier vaga
q̄etis impatiēs rc. vide ibi. Nō ſic vtiq3 nō
ſic vagabať maria quēadmodū dina: ſ3 in
domo clauſa mā ebat. Sciebat vtiq3 q̄ ſo-
litudo eſt amica vere innocētie obſuatiōi
Propť qđ Joānes baptiſta fugit in here-
mū. Itē ē amica deuote ↄtēplatiōi Thre.
iij. Sedebit ſolitari⁹ z tacebit: q2 leuabit
ſe ſup ſe. Itē eſt amica ſpūali viſitatiōi. Pſ.
Ecce elōgaui fugiēs z manſi in ſolitudie:
expectabā eū qui ſaluū me fecit a puſilla
nimitate ſpūs z tēpeſtate. Erat itaq3 virgo

gō ſctiſſima ſolitaria ⁊ clauſa cū̄ ingreſſus eſt angel⁹ ad eā̄: nec dubiū tūc erat in deuotiſſima atq̄ feruētiſſima orōne: ⁊ excellētiſſima diuine bonitatꝫ ꝯtēplatiōe: ⁊ p̄cipue (vt credendū ē) meditādo circa ſalutē hūani gn̄is ⁊ eā ardentiſſime deſiderādo. Ingreſſus itaq̄ angel⁹ ad eā ḋr: Aue grā plena dn̄s tecū: bn̄di. tu in mlie̅r. O noua ꝓ̄ſus atꝫ prorſus inſolita ſalutatō. O ſingularꝫ v̄ginis ſacre ꝯmēdatio. Dic itaq̄ nobis o puella formoſa: o mr̄ ſalutꝫ venerāda: o v̄go ſacratiſſima: q̇d ab angelo audiſti: q̇d tibi angelus retulit: Certe nulla vnq̄ fuit creatura q̄ talē ſalutatiōez: talē q̄ annūciatiōz audierit: q̄lez tūc ab archāgelo gabriele audiſti. Venit q̇ppe angel⁹ ad ſaraz vxorē abrae Gen̄. xviij. venit ad agar. Gen̄. xvj. venit ad vxorē manue. Iudicū. xiij. ſed nūq̄ angelus ſic aliquā ſalutauit ſicut gabriel mariā. O q̄ noua: q̄ gratiſſima: q̄ ſalutarꝫ atq̄ digniſſima ſalutatio. In q̄ p̄cipue tāgunt̄ tria ſingl̄aria p̄uilegia q̇b⁹ palā oñdit̄ v̄ginis ſctiſſime laus et excellētia ſingl̄aris. ¶ Primū eſt p̄uilegiū gratioſiſſime p̄fectōis: cū ḋr: Aue grā plena. Ibi ei tangit̄ oīs viciȷ excluſio ꝑ h̄ verbū Aue. i. ſine ve: et oīs grē ⁊ v̄tutꝫ plenitudo: cū ſubdit̄: grā plena. ¶ Scōm eſt p̄uilegiū gl̄ioſiſſime honorificatiōis: cum ḋr: dn̄s tecū. ¶ Tertiū eſt p̄uilegiū ſingl̄ariſſime p̄electiōis: cū ḋr: bn̄dicta tu in mulierib⁹. De his vide s̄. in ſer. de ſalutatōe angelica. Hec itaq̄ noua ⁊ inſolita ſalutatio ꝑ figurā eſt illa noua epl̄a quā īpetrauit regina heſter ab aſuero rege ꝑ quā veteres lr̄e aman reuocate fuer̄t. Heſtr̄. viij. Aman q̇ppe interp̄tat̄ iniqu⁹ vl̄ coanguſtās. Aſuer⁹ interp̄tat̄ britudo vl̄ atrium e⁹. Heſter interp̄tat̄ abſcōdita ſiue eleuata in ꝓplis aut p̄parata i tp̄e. Aman igit̄ aduerſari⁹ filioꝝ iſrl̄. i. iniqu⁹ diabol⁹ aduerſari⁹ nr̄ ꝓcurauerat ꝯ genus humanū chirographū vetus ꝯtinēs mortꝫ ſn̄iam. Sꝫ nr̄a heſter. i. v̄go maria a dō in tp̄e p̄parata q̄ veri aſueri regis. i. oīpotentꝫ dei ocul̄ placuit impetrauit nouā epl̄az veterꝫ chirographi reuocatoriā. Aue (inq̇t āgelus) grā plena ⁊c̄. ¶ Querere poſſet aliq̇s: q̄re in hac ſalutatōe tacuit angelus nomē marie. Ad qđ dicimus id ꝯueniēter factum eſſe triplici rōne. ¶ Primo ꝓpter angelice miſſionis q̄litatē: q̄ꝛ. ſ. miſſus eſt angelus ad eam nō ſicut ad mariā: ſed ſicut ad gratia plenā. Eccleſia aūt in hac ſalutatione addit nomē marie: q̄ꝛ mariā ꝓ ſuo ſingulari ſidere tenet. Maria em̄ idē ſonat qđ illūinata. ¶ Scđo ꝓpter virginalis ꝑſone ſublimitatē. Cū em̄ perſonas excellentes ſalutam⁹: nomē ꝑſonaꝝ tacem⁹ ⁊ eaꝝ excellētias aut dignitatē nomiam⁹: vt Aue rex: ſalue pater. Excellētia autē virginis erat gratie plenitudo Ideo ſibi dixit angelus Aue gratia plena. ¶ Tertio ꝓpter ſingularis ꝓmotionis nouitatē. Cū eniꝫ ad aliquā dignitatē ꝓmouet̄ aliquis: nomen eius ꝑſonale et vſitatū relinquit̄: et vocat̄ nomie dignitatis ſue: vt Hic eſt prior: hic eſt abbas. veniebat aūt angelus ad virginem nūciaturus ſibi nouā eius ꝓmotiōez ad inextimabilē diuine maternitatꝫ dignitatem ad quā faciebat eam idoneā gratie plenitudo

SEcūda p̄ncipalis nouitas eſt nouitas ſūme admirabilis annūciationis q̄ tangit̄ cū dicit̄: Que cum audiſſet turbata eſt in ſermōe ei⁹ ⁊c̄. vſq̄ ibi: et regni ei⁹ nō erit finis. Et circa hanc nouitatē ſ̄t tria ſpēalia myſteria ꝯtēplāda
¶ Primū eſt myſteriū meditatiue turbatōꝫ
¶ Scōm ē myſteriū ꝯmēdatiue ꝯſolatiōꝫ
¶ Tertiū eſt myſteriū nūciatiue ꝓmiſſiōis

Primū igit̄ eſt myſteriuꝫ meditatiue turbatiōis: cū ḋr: Que cū audiſſet turbata eſt in ſermone eius: et cogitabat q̄lis eſſet iſta ſalutatio. In quibus verbis tria p̄cipue tangunt̄: vicꝫ virginalis modeſtia: virginalis verecūdia: v̄ginalis prudentia. ¶ Primo itaq̄ ibi tāgitur virginalis modeſtia: cū ḋr: Que cū audiſſet. Nō em̄ ſermone angeli refugit vel interrupit: ſed ꝯſtanter et cū debita modeſtia audiuit. Eccl̄i. xxxij. Audi tacens et ꝓ reuerentia accedet tibi bona gratia. Qđ cōtra multe mulieres faciūt: v̄ba etiā ſapientū plerūq̄ interrūpentes ⁊ inutilib⁹ v̄bis ſepi⁹ ſe occupātes. j. Tim. v. Diſcunt ocioſe circūire domos: nec ſolū ocioſe: ſed verboſe et curioſe loqui qđ non prodeſt. Nō talis vtiq̄ fuit btā virgo/ ſed tacita ⁊ modeſta. Nō em̄ inuenit̄ in euangelio niſi raro locuta: ⁊ tūc breuiter: ſctē: ⁊ vtiliter.

Ecci. xxvj. Mulier ſenſata ⁊ tacita. Ecci.
v. Sint pauci ſermones tui. ¶ Scd̃o tan
gitur virginalis verecũdia: cũ dr̃ Turba
ta eſt in ſermõe ei⁹. Ecci. xxvj. Gratia ſup
gratiã mulier ſctã ⁊ pudorata. Quod con
tra Hiere. iij. Frõs mlr̃is meretricis
facta eſt tibi: noluiſti erubeſcere. Nõ talis
vtiqꝫ nõ talis erat virgo ſctiſſima q̃ ex ve
recũdia ꝟginali turbata ẽ in ſermõe ange
li: turbata eſt inqꝫ nihil rñdens: nõ turba
tione incredulitatꝫ ſicut Zacharias: neqꝫ
turbata eſt alia rõne culpabili: neqꝫ etiaꝫ
de viſiõe angelica: qꝛ angelos videre erat
ſolita: ſed verecũdata eſt ⁊ turbata turba
tione q̃daꝫ admiratiõis ⁊ verecũdie. Tuꝫ
ꝓpter forme virilis apparentiã: qꝛ. ſ. ange
lus ſibi apparuit in forma viri. Ber. Tre
pidare virginũ eſt ⁊ ad oẽs viri pauere i
greſſus; oẽſqꝫ viri affatus horrere. Tũ ꝓ
pter iſolitã relucẽtiã: qꝛ vicꝫ ſibi apparuit
angel⁹ cũ ingenti lũine ⁊ inſolito ſplẽdore.
Vñ cantat eccl'ia: Et expaueſcit virgo de
lumie. Tũ ꝓpter laudatiue ſalutatiõis ꝑ
cellentiã. Mentes eñ vere humiliũ q̃nto
ampli⁹ laudant̃ tãto mag̃ erubeſcere ſo
lent ⁊ timere. Humiliũ eñ eſt laudes hor
rere ⁊ ſic in eis virt⁹ laudata creſcit: vt dr̃
Sene. Ber. ꝙ turbata eſt / fuit verecũdie
virginalis. Ecci. Gratia verecũdie illius
ſup aurũ. ¶ Tertio tangit̃ ꝟginalis prudẽ
tia: cũ dr̃: Et cogitabat q̃lis eſſet iſta ſalu
tatio. Ber. Q tacuit ⁊ cogitauit fuit pru
dentie ⁊ diſcretiõis. Hec ille. Cogitabat
itaqꝫ q̃lis eſſet iſta ſalutatio: et q̃ntũ ad ꝑ
ſonã q̃ eã ſalutabat. Hñs eñ diſcretõꝫ ſpi
rituũ / cogitabat ꝙ erat bon⁹ angel⁹ ⁊ nõ
mal⁹. Et q̃ntũ ad ſalutatiõis formã q̃ ſan
cta erat ⁊ gratioſa: ⁊ q̃ntũ ad ſalutãdi cãꝫ:
d̃ q̃ q̃ ad factũ q̃dẽ nõ dubitabat: lꝫ de mõ
faciẽdi dubitaret. Sicut g̃ dr̃ Lu. ij. Ma
ria ꝯſeruabat oĩa ꝟba hec ꝯferẽs in cor
de ſuo. Tacuit itaqꝫ virgo btã ⁊ cogitauit
anteqꝫ rñſum daret: qd̃ eſt ſignũ certiſſi
mũ diſcretiõis ⁊ prudẽtie. Prudẽs eñ ꝑ⁹
habꝫ verbũ in corde circũcidẽs illd̃ ꝑus li
ma rõnis q̃ꝫ veniat ad linguã incaute pla
tionis. Señ. Primo veniat ſermo ad li
mã q̃ꝫ ad linguã. Ecci. xxj. Verba prudẽ
tũ ſtatera põderabunt̃: In ore fatuoꝝ cor
coꝝ: ⁊ in corde ſapientũ os eoꝝ: qꝛ vicꝫ ſa
piẽtes et diſcreti ꝑus diſcernẽdo in corde
deliberãt q̃ꝫ loq̃nt̃: ſtlti ecõtrario. Sic btã
maria virgo prudẽtiſſima cogitabat q̃lis
eſſet angelica ſalutatio. Et paſtoꝝ verba
⁊ ſymeonis ⁊ anne ꝯferẽs in corde ſuo.

Scd̃m eſt myſteriũ cõmẽ

datiue ſalutatiõis. qd̃ in euãgelio tangit̃
cũ dr̃. Ne timeas mar. inue. eñ graꝫ apd̃
deũ. q. di. ſm Chryſ. Qui apd̃ deũ meret̃
gr̃am nõ habet q̃d timeat. Dicit g̃: Inue
niſti gr̃am. ſ. dei ⁊ hoim pacẽ: mortꝭ deſtru
ctionẽ: ⁊ vite repatiõeꝫ. Nos igr̃ q̃ peccan
do gr̃am amiſim⁹: mortẽ incurrim⁹: ⁊ vi
tã ꝑdidim⁹: ad hãc gr̃e inuẽtricẽ: mortis
deſtructricẽ: ⁊ vite repatricẽ ſecure acceda
mus. Ber. Ne timeas maria inueniſti g̃
tiã apd̃ dñm: q̃ntã gr̃am: gr̃am plenã: gra
tiã ſingularẽ Singularẽ an generalẽ: vtrã
qꝫ ſine dubio: qꝛ plenã: ⁊ eo ſingularẽ q̃ ge
neralẽ. Ipam eñ gñalẽ ſingl'ariter accepi
ſti. Eo inqꝫ ſingularẽ q̃ gñalẽ. Nã ſola oĩ
bus gr̃am inueniſti: Singularẽ: ꝙ ſola hãc
inuenerꝭ plenitudinẽ: Generalẽ: ꝙ de ipſa
plenitudine accipiãt vniuerſi. Hec ille

Tertiũ eſt myſteriũ nũcia

tiue legatiõis: qd̃ in euãgelio tãgitur: cũ
dicit̃: Ecce ꝯcipies in vtero ⁊ paries filiũ
et vocabis nomẽ ei⁹ ieſum: Hic erit ma
gn⁹ ⁊ fili⁹ altiſſimi vocabit̃ ⁊c̃. vſqꝫ ibi: nõ
erit finis. Hec eſt noua atqꝫ inſolita lega
tio ⁊ ſingulariter admirabilis nunciatio.
Tũ ꝓpter matris virginitatẽ: cui dr̃: Ecce
ꝯcipies in vtero ⁊ paries filiũ. Hec ẽ ita
qꝫ ꝓphetie illi⁹ adimpletio q̃ habet̃ Eſa.
vij. Ecce virgo ꝯcipiet et pariet filiũ. Tũ
ꝓpter nois filij ꝓprietatẽ: qꝛ ſubditur: Et
vocabis nomẽ eius Ieſum. i. ſaluatorem.
Matt. j. Ipſe eñ ſaluũ faciet populũ ſuũ
a peccatis eoꝝ. Richar. de ſancto Vic.
Ieſus nomẽ dulce: nomẽ delectabile: no
men confortãs peccatorẽ: et beate ſpei. Er
go ieſu eſto mihi ieſus. Petrus raue. Vo
cabis nomẽ ei⁹ ieſũ. Hoc ẽ nomẽ qd̃ dedit
cecis viſum: ſurdis auditũ: claudis greſſũ
ſermonẽ mutis: vitã mortuis: totãqꝫ dia
boli poteſtatẽ de obſeſſis corporib⁹ virtus
huius nomis effugauit. Hec ille. Tũ de
niqꝫ ꝓpter ineffabilẽ filij dignitatẽ: qꝛ ſub
ditur: Hic erit magnus et filius altiſſimi
vocabit̃ ⁊c̃. Vbi primo tangit̃ ſaluatoris

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

diuinitas cum dicitur: hic erit magnus ⁊ filius altiſſimi vocabitur. Secundo regalis eius auctoritas cum dicitur: et dabit ei dominus deus ſedem dauid patris eius et regnabit in domo iacob. Jacob quippe ſupplantator interpretatur. Jn his igitur omnibus qui ſunt veri ſupplantatores mundi: carnis: et demonis regnat dominus ieſus. Tertio tāgitur regni huius eternitas. cum dicitur. et regni eius non erit finis. Danielis. vij. Poteſtas ei⁹ poteſtas eterna que non auferetur et regnum eius quod non corrumpetur.

Tertia eſt nouitas prorſus inexplicabilis operationis que tāgitur in euangelio. cum dicitur. Dixit autē maria ad angelum. Quomodo fiet iſtud. ⁊c. vſq; ibi. Fiat mihi ſm verbū tuū. Ubi contemplāda ſunt tria precipua myſteria.

¶ Primum eſt myſterium virginalis inquiſitionis.

¶ Scōm eſt ſpalis declaratiōis.

¶ Tertium eſt myſterium finalis concluſionis.

Primū igit̄ eſt myſteriuꝫ

virginalis inquiſitionis. Cū enim angelus virginem ſalutaſſet ⁊ eam multipliciter cōmendaſſet ⁊ dī filiū in eius vtero cōcipiēdum nūciaſſet: tunc glorioſa virgo dixit ad angelum humili quidem atq; modeſto ſermone. Quomō fiet iſtud quoniā virum non cognoſco? Ubi dicit Ambroſius. Non dubitat eſſe faciendum quod quomō fieri poſſit inquirit. Legerat maria. Ecce virgo concipiet: et ideo credidit hoc futurum: ſed quomodo fieret añ non legerat. Hec Ambroſius. Dixit igitur. Quomodo fiet iſtud quoniam virum nō cognoſco. Gloſa. i. in virginitate mea manere ſp̄o diſpoſui. Uide q̄nta fuerit ei⁹ ɔſtātia. Licꝫ ei ɔiugata licꝫ ſalutata ab āgelo et multipliciter commendata: licet filium paritura: manſit tamen ſemper in propoſito virginitatis: ⁊ videtur potius velle non habere prolem q̄ꝫ perdere virginitatem. Et ideo querit de modo quo ipſa eſſet conceptura. Prouerb. xxxj. Mulierem fortem quis inueniet. Eccleſiaſtici. quinto. Eſto firmus in via dei: quod contra dicitur. j. Timothei. quinto. Conuerſe ſunt retrorſum poſt ſathanam. Et ibidem. Habentes damnationē quia primā fidem irritam fecerunt. ¶ Querere autē ſolent aliqui an fuerit veruꝫ matrimoniū inter mariam ⁊ ioſeph: cum beata virgo ſemper habuerit firmum propoſitum ꝑmanendi in virginitate ſua. ¶ Ad quod reſpondet magiſter ſententiarū in. iiij. diſtinctione. xxx. ꝙ inter mariā ⁊ ioſeph fuit veriſſimū matrimoniū. Ubi allegat Auguſtinum di. ꝙ inter eos fuit perfectū cōiugium: ꝑfectuꝫ quidē in ſanctitate. Sanctiora enim fiunt coniugia pari voto continentium. De hoc etiam habetur. xxvij. queſtione. ij. cap. Jnſtitutum. Quomodo autem potuerit eſſe verum matrimoniuꝫ declarat doctor ſubtilis in. iiij. diſtinctiōe xxx. di. ꝙ in contractu matrimonij eſt mutua datio corpoꝝ ad copulam carnalem non niſi ſub conditione implicita ſcꝫ ſi petatur. Unde contrahentes cum propoſito ſtatim vouendi caſtitatem vere contrahūt. Ubi ē ergo certitudo ſimpliciter ꝙ nunq̄ꝫ peteẜ carnal' copula: ibi contractus matrimonij in nullo preiudicat voto caſtitatis. Hic autem fuit talis certificatio. Ex quo enim habemus Matthei. j. ꝙ angelus inſtruxit ioſeph: di. Noli timere accipere mariam cōiugem tuam ⁊c. Multomagis indubitanter concluditur ꝙ ipſa per angelum vel immediate a deo anteq̄ꝫ deſponſaretur ipſi ioſeph fuit certitudinaliter edocta. Noli timere accipere ioſeph virum iuſtum in coniugem. Ecce enim ſpirituſſanctus dabit eū tibi in cuſtodem et teſtem virginitatis tue: qui tecum pari voto continebit.

Scōm eſt myſterium ſpe

cialis declarationis: quod ponitur in euāgelio cū dr̄. Et r̄ndēs angel⁹ dixit ei. Spirituſſctūs ſuperueniet in te ⁊c. vſq; ibi: q: nō erit impoſſibile apud deū oīe ꝟbū: vbi facit angelus tria.

¶ Primo tangit operis ineffabilem magnificentiam.

¶ Secundo adducit admirabilem exēpli
¶ Tertio ſubiungit irrefraga (euidētiā bilē rationis efficaciam.

Primo tangit operis ineffabilem magnificentiam cum dicitur Spūſſanctus

ſupueniet in te: ꝛ ꝟtus altiſſimi obũbrabit tibi. Jdeoq ꝛ qd naſcet ex te ſctm: vocabit fili⁹ dei: nõ adoptiu⁹ vt ſcti hoies: ſed fili⁹ natural' ſine pricipio a do pre genit⁹. De hac aũt inexplicabili tanti operꝫ magnificẽtia dt Ber. ſup Miſſ⁹ ẽ. Quis (excepta fortaſſe illa q̃ ſola in ſe h felicissime experiri ꝓmeruit) intellectu capere: rõne diſcernere poſſit q̃liter ſplendoꝛ ille inaccessibilis ꝟgineis ſe viſcerib⁹ infuderit: Soli em̃ datũ ẽ noſſe cui ſoli datũ ẽ experiri. Dicat ḡ: ꝟtus altiſſimi obũbrabit tibi: h ẽ modũ illũ q̃ de ſpũſctõ ꝯcipies: ipa dei ꝟtus ꝛ dei ſapia chꝛs docebit q̃ ſic ſui ſecretiſſimo ꝯſilio ſe tibi ꝯiunget ꝛ obumbrabit: quaten⁹ q̃ tãtũ eſt p̃ri not⁹ fiat et tibi: acſi angel⁹ rñdeat ꝟgini. Quid a me q̃ris qd in te experiens: Scies ꝛ feliciter ſcies: ſꝫ illo auctoꝛe: illo doctoꝛe. Nõ põt h doceri niſi a donãte nec p̃t addiſci niſi a ſuſcipiẽte. Hec Ber. Ex hac auctoꝛitate Bern. (vt dt Albert⁹) colligitur ꝙ beata virgo de filio incarnato habuit cognitionẽ q eſt ſup̃ fidẽ: nõ tñ tã clarã vt in patria niſi foꝛte ad hoꝛã in ipo ꝯceptu vel etiam in partu: quẽadmodũ ꝛ paul⁹ deũ vidit in raptu. Archãgel⁹ igit gabriel inq̃rẽti modũ quõ fiet iſtud: q̃ſi rñdens ſe neſcire et aliũ doctoꝛẽ requirẽdũ oſtendẽs dt. Spiritus ſanctus ſupueniet in te. ꝛc. q. d. Fiet vtiq h ſꝫ mo᷑ diuino ñ hũano: quẽ vtiq modũ ipe ſpũſctus q̃ hui⁹ opis auctoꝛ ẽ: ꝑ illuminatiſſimã experiẽtiã te docebit. Ad maioꝛẽ autẽ huius myſterij declarationẽ notãdũ ꝙ licꝫ hãc bñdictã diuine incarnatõis oparionẽ tota trinitas opata ſit: ſpẽaliter tñ appꝛiat ꝛ attribuit ſpũiſctõ: qd cõueniẽs ee oñdit doctoꝛ ſctus in. iij. diſ. iiij. ꝛ. iij. p. ſũ. q. xxxij. triplici ratiõe. Prima dici põt rõ charitatis. Spũſctus em̃ dr charitas vel amoꝛ dei p̃ris: ꝛ filij: ex maximo aũt amoꝛe dei ꝓuenit vt fili⁹ dei ſibi carnẽ aſſumeret. Vñ Jo. iij. dr. Sic de⁹ dilexit mũdũ vt filij ſuũ vnigenitũ daret. Scdo eſt rõ liberalitatis. Nõ em̃ aliquibus nr̃is meritis ſꝫ ſola liberalitate ꝛ grã fili⁹ dei carnẽ aſſumpſit. Ad titũ. j. Apparuit benignitas ꝛ hũanitas ſaluatoꝛis noſtri dei: nõ ex opib⁹ iuſticie q̃ fecimus nos ſed ẽm ſuã miſcdiaꝫ ſaluos nos fecit. Jdeo ſpũiſancto cui appꝛopꝛiat ipa liberalitas et grã: ꝯceptio chꝛi attribuit. vt dt Aug. in enchiridiõ. Tertia eſt rõ ſctitatꝭ: qꝛ ſpũſctus eſt ſpũs ſanctificatiõis. Rho. j. Et idõ ſicut alij ꝑ ſpiritũſanctũ ſanctificantur ſpiritualiter vt ſint filij dei adoptiui: ita chꝛs ꝑ ſpũmſanctũ eſt in ſanctitate cõceptus: vt eſſet filius dei naturalis. Et ꝓpt hoc dicit angelus btẽ virgini. Jdeoq ꝛ qd naſcet ex te ſctum vocabit filius dei. Licꝫ aũt chꝛs de ſpũſancto ꝯcept⁹ dicat: non tamẽ dꝫ dici filius ſpũſſancti. qꝛ vt dicit Aug⁹. in enchiridiõ. Nat⁹ eſt de ſpũſancto chꝛs non ſic filius: ꝛ de maria ꝟgine ſicut filius. Jdõ catholice exponẽda eſt auctoꝛitas illa angeli. Spũſſanct⁹ ſupue. in te q̃ vt dicit doctoꝛ ſctus in. iij. ſcñ. põt multipliciter intelligi. Primo ſpũſſctus ſupueniet in te. i. ſup poſſibilitatẽ ꝛ curſũ nature veniet in te dãdo fecũditatẽ ꝛ ꝯſeruando ꝟginitatẽ. Scdo ſpũſſctus ſupueniet i te. i. ſup illud qd habes de plenitudine eius in te: qꝛ ſicut olim impleuit mẽtẽ nũc implebit vẽtrẽ operando filij dei ꝯceptionẽ. Tertio ſpũſſctus ſupueniet in te. i. deſup ſcꝫ de celis veniet in te: qꝛ oẽ donũ optimũ deſurſum eſt. Ja. j. Quarto ſpũſſctus ſupueniet in te. i. ſupra merita tua ꝛ ſup̃ merita omniũ creaturaꝝ. Quinto ſpũſſctus ſupueniet in te. i. ſuper omẽs q̃ ante te fuerunt ꝛ poſt te erũt: vt ſis eius tabernaculũ tẽplũ ꝛ ſacrariũ. Cũ itaq audiuim⁹ ſpiritũſctũm in mariã ſupueniſſe: ſtatĩ opis magnitudinẽ admiremur: veneremurq in virginis fecũditate ampliſſimũ mun⁹ grẽ dei ſibi ꝯceſſe q̃ tanta fuit vt ſola eſſet illius mat in terris q̃ ſolũ habet patrẽ in celis. Bene igit dr ſpũſſanctus ſupueniſſe. i. ſupexcellẽter veniſſe in virginẽ q̃m in ea nouũ atq ſingulariſſimum ꝛ oim excellẽtiſſimũ atq mirabiliſſimũ op⁹ operat⁹ eſt. De quo dicit Ber. Hodie tres mixturas. i. tria opera fecit de⁹ ita mirabilr ſingularia vt talia nec facta nec amplius faciẽda ſint. Cõiũcta q̃ppe ſũt ad inuicẽ de⁹ ꝛ hõ: mat ꝛ virgo: fides ꝛ coꝛ hũanũ. Prima ꝯiunctio eſt valde mirabilis qꝛ cõiuncta ſunt limus ꝛ deus: maieſtas ꝛ infirmitas tãta vilitas ꝛ tanta ſublimitas. Nihil em̃ deo ſublimius: ꝛ nihil limo vilius. Secũda cõiũctio nihilo minus eſt valde mirabilis. A ſeculo em̃ nõ eſt auditũ ꝙ ꝟgo

eſſet q̃ pepit: et ꝙ mater eſſet q̃ virgo ꝑmaneat. Tercia ↄiūctio eſt ꝑma ⁊ ſecūda inferioꝛ: ſed nō min⁹ fortis. Dix em̄ quō coꝛ humanū fidē his duob⁹ accōmodat: quō credi potuit ꝙ de⁹ hō eſſet: et ꝙ virgo ꝑmāſit q̃ pepiſſet. Ibi em̄ poꝛtauit ſtella ſolē: palmes vitē: riuul⁹ fontē: filia patrē: creatura creatorē. Hec Ber. Patz itaqꝫ incōprehēſibilis opis magnificētia quā oſtēdit angelus: cū dixit: Spūſſctūs ſupueniet i te ⁊c. ¶ Scḋo adducit āgel⁹ admirabilē exēpli euidentiā: cū dixit: Et ecce heliſabet cognata tua ⁊ ipa ↄcepit fi. in ſe. ſua. Et hic mēſis eſt ſext⁹ illi q̃ vo. ſteril. q. di. vt facili⁹ credas: ecce Heliſabet cognata tua ⁊ ipa ↄcepit filiū in ſenectute ſua: cuꝫ tn̄ vocaret ſteril ꝓpter iādudū notā ſterilitatē eius. hoc etiā addidit angel⁹: ſicut dicit Bern. vt gaudiū gaudio cumularet.

¶ Tertio ſubiūgit irrefragabilē rōis efficaciā: cū dixit: q2 nō erit impoſſibile apud deū oē verbū. Quia em̄ exēplū ꝓ fidei confirmatiōe adductū ſupi⁹ nō eſt vſqꝫqꝫ ꝑfectū q2 vicꝫ mltō mai⁹ eſt virginē ↄcipere ⁊ parere qꝫ ſenē ⁊ ſterilē. Iō adducit angelus rōnis efficaciā ex dei oīpotētia di. Q2 nō erit impoſſibile apō deū oē verbū: id ē oīs res digna ꝟbo: ſiue oē qḋ ipe dn̄s verbo ꝓmiſit: q2 vt dicit Pſ. Ipſe dixit ⁊ facta ſunt ⁊c. Vel oē verbū. i. oē qḋ eſt ab intellectu ↄceptibile qḋ vicꝫ ↄtradictōꝫ nō includit.

Tertiū eſt myſteriū final ↄcluſiōis:

vicꝫ cū dixit btā ꝟgo: Ecce ancilla dn̄i f. mi. ſm̄ verbū tu. Circa hoc myſteriū intuere ⁊ ↄtēplare o aīa deuota q̃lr̄ eſt ibi tota trinitas p̄ſens: ⁊ rn̄ſionē huius ſinglarꝫ filie ſue expectās: Meditare etiā q̃liter ipe angel⁹ cū reuerētia dn̄am ſuam aſpicit ⁊ eius prudentiā atqꝫ humilitateꝫ ↄtēplat. Aug⁹ in q̄dam ſmo. ſic alloq̄tur virginē. Iā audiſti maria quō fiet hoc: reſpōde nūc verba vite: Audiſti quō fiet hoc: q2 ſpūſſanct⁹ ſupueniet i te vt ꝓlē gignas et ꝟginitatē nō amittas: filiū ꝓferas ⁊ p⁹ partū incoꝛrupta ꝑmaneas. O btā maria ſeclm oē captiuū tuū deꝑcatur aſſenſuꝫ te dn̄a mōs ſue fidi obſidē fec. Noli moꝛari virgo: nūcio feſtināter rn̄de verbū ⁊ ſuſcipe filiū. Da fidē ⁊ ſenti ꝟtutē. Ecce (inq̄t) ancilla dn̄i: Fiat mihi ſm̄ ꝟbū tuū. Hec Aug⁹. Et Ber. Audiſti virgo q2 ↄcipies: audiſti ꝙ nō ꝑ hoīeꝫ: ſed ꝑ ſpm̄ſanctū: expectat angel⁹ rn̄ſum tuū vt reuertat ad dn̄m q̇ miſit illū. Expectam⁹ ⁊ nos o dn̄a verbū miſatiōis q̄s miſabilit̃ ꝑmit ſnīa dānatiōis. Ecce ⁊ preciū tibi offertur nr̄e ſalutis ſtatimqꝫ liberemur ſi conſentis. Hoc a te virgo pia ſupplicat flebilis adā cū miſera ſobole ſua exul de paradiſo. Hoc Dō: hoc ⁊ flagitāt ceteri patres tui q̇ ⁊ ipi habitāt in regiōe vmbꝛe moꝛtꝭ. Hoc totus mūdus expectat O dn̄a rn̄de verbū qḋ terra: qḋ inferi: qḋ expectant ⁊ et ſupi: rn̄de verbuꝫ: ⁊ ſuſcipe verbū: ꝓfer tuū ⁊ ſuſcipe diuinū: emitte tranſitoꝛiū et amplectere ſempiternū. Hec Bern. Sic itaqꝫ tandē prudētiſſima virgo auditꝭ angeli ſermonib⁹ (vt pie credit̃) ꝓfunda deuotione flexis genib⁹: manib⁹ iūctis ⁊ expaſſis ⁊ oclīs ad celū eleuatis cū inextimabili humilitate ꝓtulit deſideratiſſimū verbū toto coꝛdis affectu audiendū: di. Ecce ancilla dn̄i. q. di. nō mee ſed illi⁹ ꝑtātis ſū: fiat mihi ſm̄ verbū tuū. Anſ. O fides dō accepta: o hūilitas deo grata. o obediētia oī ſacrificio deo iocūdi⁹ oblata. O ſublimis virgo dei mr̄. O mater hūilis ancilla dn̄i. Quid ſublimi⁹ eſſe poſſit: ⁊ q̇d humilius ſentire poſſit. Hec ille. ¶ Predicta igit̃ ſacratiſſima virginis verba virtutes redolēt inextimabiles ¶ Primo em̄ ibi tāgitur iextimabilis obediētie ꝓmptitudo: cū dicit: Ecce. Hec itaqꝫ obediētia tanta fuit ꝙ nunqꝫ deo gratioꝛ: acceptioꝛqꝫ in ali q̄ alia creatura ſiue hoīe ſiue angelo inueniri poſſit. Aug⁹. O felix obediētia. O inſignis gr̄a q̄ dū hūiliter fidē dedit celi in ſe opificē incoꝛpauit: impleuit in ea dn̄s qḋ dudū p̄dixerat: Obediam volo pl⁹ qꝫ ſacrificiū. Hec fuit vere obidiētia oī ſacrificio gratioꝛ. Hec volūtas cunctis hoſtijs acceptioꝛ ¶ Scḋo tangit̃ admirabilis humilitatꝭ plenitudo: cū dt̄: ancilla dn̄i. Ber. Mater dei eligit̃ ⁊ ancillā ſe noiat: nō mediocris reuera hūilitatꝭ inſigne eſt oblata tāta glīa nō obliuiſci hūilitatē: nō magnū eſt hūilem eſſe in abiectiōe. magna ꝓſus et rara hūilitas honoꝛata. Hec ille. Sicut em̄ dt̄ Bed. Decebat ꝙ ſic ꝑ ſupbiā eue moꝛs i mōꝫ itrauit: ita ꝑ humilitatē ma

rie vite introitꝰ panderet. Hec ille. Be
ata igit virgo eſt luminare qđ minuit i ſui
ꝯſummatione Eccl. xliij. Juxta illud Eccl.
iij. q̄nto magnus es humilia te in omnibꝰ
Econtra ſꝑo gloriant plures ⁊ extollunt ꝺ
genere de diuitijs: de honoribꝰ: de pulcri-
tudie. Eſa. iij. Eleuate ſunt filie ſion ⁊ am
bulauerunt extento collo ⁊c. ¶ Tertio tan
git inexplicabilis deſiderij ſeu deuotionis
celſitudo: cum dicit, fiat mihi ſm verbũ tu
um. Tunc em̄ incomꝓhenſibili q̄dam lumi
ne fidei interiꝰ excellentiſſime illuſtrata fu-
it adeo vt de ꝟbo incarnãdo nihil ſentiret
diminutũ. Tãq3 feruenti charitate cũ deo
fuit inextimabilr cõiuncta vt creatura nõ
ſufficiat illud cogitare. Jõ mirabili q̄dam
fidei deuotione ⁊ inextimabili charitat3 de
ſiderio dic. Fiat mihi ſm ꝟbum tuũ. Nul-
lus ꝑfecto eoꝝ qui deũ dilexerũt fuit vnq̄3
in eo exceſſu dilectionis q̄ ipa feruebat. O
armariũ diuine gr̄e. O templũ diuine mi
ſericordie. O fons pietatis. O fons caſti
tatis. O puteus humilitat3. O plenitudo
prudẽtie. O plenitudo gr̄e q̄ ſola fuiſti di-
gna portare regẽ celoꝝ. ¶ S3 iuxta hoc q̄-
rere poſſet aliq̄s. Utꝝ bt̄a virgo meruit fi
eri mr̄ dei. Rñdet Boñ. in. iij. diſti. iiij. q̄
triplex eſt meritũ: condigni: congrui: ⁊ di
gni. ¶ Primũ eſt meritũ condigni q̄ q̄s ex
tanta charitate meret tantã gl̄iam ⁊ h̄ me
rito non potuit virgo mereri ꝯcipe filiũ dĩ.
Hoc em̄ excedit oẽ meritũ: ſiue ei dicamꝰ
deum fieri hoiem: ſiue mulierẽ fieri mr̄em
dei: vtrũq3 eſt ſupra ſtatũ qui competit cre
ature. ⁊ iõ tam hoc q̄3 illud, fuit pure beni
gnitatis ⁊ gr̄e. ¶ Scõm eſt meritũ cõgrui
quo peccator dicit gr̄am mereri cum ad
eam ſe diſponit, ⁊ ſic beata virgo ante in-
carnationem meruit concipere filium dei:
qm̄ ꝑ nimia ſui puritate: humilitate: ⁊ be-
nignitate idonea erat vt efficeret mat dei
¶ Tertium eſt meritũ digni quo ſc3 vir iu
ſtus orans pro alio meret exaudiri. Et h̄
etiam merito meruit beata virgo concipe-
re chr̄m poſt angelicã annunciationẽ: tũc
enim ſpũſſanctus in eam copioſiſſime de-
ſcendit non indiſpoſitam ſi bene conſidere
mus quid continet in illis verbis que vir-
go ſacratiſſima concludendo angelo dicit.
vic3 Ecce ancilla dñi ⁊c. Tanta em̄ humi
litate ⁊ obediẽtia plena erat: tãto fidei lu
mine illuſtrata: tãtoq3 ardore diuine cha
ritatis inflãmata q̄ digna fuit vt eſſet mat
dei: ſicq3 merito digni meruit ꝯcipere fili
um dei. Nota hic differentiã inter meritũ
ꝯdigni et digni: quia merito ꝯdigni aliq̄s
ius habet in re: nõ aũt merito digni q̄uis
ex ſe valeat vt ſibi det. Prolatis igit ſupꝑ
dict3 verbis ab ore ꝟgineo ſubito ſine mo
ra in vtero virginali ꝯcipit deus hõ. Ho-
mo inq̄3 q̄ ad aiam gr̄a et ſapiẽtia pleniſſi
mus atq3 ꝑfectus: et q̄ ad corpus etiã ab
inſtanti ꝯceptiõis plene atq3 integre for-
matꝰ. Nouũ igit fecit dñs ſup terrã: mu-
lier circũdedit viꝝ. Nã vt Augꝰ. dĩ. For-
matio corpis chr̄i fuit ꝑfecta in principio
ſue conceptiõis q̄ntum ad oĩa liniamẽ-
ta mẽbroꝝ: ſed q̄ntum ad debitã corpis
q̄ntitatẽ ꝑficiebatur ſucceſſiue. Subito
itaq3 poſt virginis verba incarnatꝰ eſt do
minus: et ad dñm ſtatim reuerſus eſt an-
gelus. Augꝰ. in quodã ſermone. Ecce (in-
quit maria) ancilla dñi: fiat mihi ſm ver-
bũ tuũ. Nec mora reuertit nũcius: et vir-
ginalẽ thalamũ ingredit chriſtus. Efficit
ſubito pregnãs beata dei genitrix: ⁊ cun-
cta ꝑ ſecula predicatur hec felix. Concepit
mox ad credulitatẽ verbi, virilis ignara
conſortij. Exultat igit maria: ⁊ matrẽ ſe
leta miratur: ⁊ de ſpũſancto ꝯcepiſſe ſe gau
det. Hec Augꝰ. O q̄nta ꝯtemplationis
dulcedine rapiebat hec ſacratiſſima vir-
go cũ ſe tã mirabilit concepiſſe meditaba-
tur cum ſe matrẽ pariter et virginẽ cogno
ſcebat: matrẽ inq̄3 non cuiuſcũq3, ſed dei.
Cum ſe cernebat eum in vtero ſuo geſta-
re qui creator eſt et dominꝰ celi et terre.
Profecto nõ eſt poſſibile cogitare q̄nto di
uini amoris ardore eſtuabat: q̄ntas ſine in-
termiſſione gratias dño referebat cũ hu-
mane ſalutis preciũ in vtero ſe habere co
gitabat. Reuera inexplicabili mentis leti
cia, de tanti operis nouitate exultabat q̄a
nouam prolem nouo modo ipſa noua ma
ter conceperat et in vtero ꝟginali ſine q̄li
cunq3 grauamine deum veꝝ et hominem
baiulabat. Auguſtinus in quodã ſermo-
ne. Hec eſt illa nouitas Hieremie ꝓphe-
te vaticinio prenũciata. Faciet (inquit) no-
uum dominus ſuper terrã: femina circũ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dabit virum. O femina ſuper feminas be
nedicta que virū omnino nō nouit et virū
ſuo vtero circūdedit. Hec Auguſtinꝰ. Ex
dictis itaqꝫ ↄtemplari poſſumꝰ ꝙ admi/
rabile: ꝙ ſolenniſſimum atqꝫ excellentiſſi/
mū eſt opus incarnationis diuine. Opus
quidem nouū atqꝫ ſingulariſſimum to/
tum delectabile nobis: totum iocundum
omni reuerentia atqꝫ deuotione ſuſcipien
dum et cum aſſidua gratiarū actione reco
lendum. Caueamus itaqꝫ ne ingrati ſimꝰ
tante dei benignitati: tā inextimabili cha/
ritati creatoꝝ: tante dulcedini domini no
ſtri erga nos indignos ſeruos ſuos q̄ no/
ſtre humanitatis formā aſſumere voluit
vt nos ſue diuinitatis tribueret eſſe par/
ticipes. Sic itaqꝫ incarnato ꝑ nobis do/
mino tota deuotione famulemur: ſic eum
totis animi precordijs veneremur: ſic ei
indeſinenter toto corde gratias agere ſtu
deamꝰ vt benedicte incarnatōis ſue fru/
ctū ꝑcipere ꝛ ad ſue diuinitatis claꝝ con/
tuitum pertingere feliciť mereamur: amē
¶ Nota circa hoc quod in euangelio dici
tur: Ad virginē deſponſatā viro ꝛc. ꝙ in/
ter mariā ꝛ ioſeph fuit ꝯſūmatū matrimo
niū: vt declarat magr̄ in. iiij. ſen. diſt. xxx.
allegans auguſtinū dicentē: ꝙ inter eos fu
it ꝑfectū ↄiugiū. ꝑfectum quidē in ſctītate
Sanctiora eni ſunt ↄiugia pari voto cōti/
nentiū. Hoc aūt declarat doctor ſubtilis
in. iiij. di. xxx. di. ꝙ in ↄtractu matrimonij
eſt mutua datio corpoꝝ ad copulā carna/
lem nō niſi ſub cōdicione implicita. ſ. ſi pe
tatur. Unde cōtrahentes cū ꝓpoſito ſta/
tim vouendi caſtitatem vere cōtrahunt.
Ubi eſt ergo certitudo ſimpliciter ꝙ nū/
q̄ petetur carnalis copula: ibi cōtractus
matrimonij in nullo preiudicat voto ca/
ſtitatis. Hic autem fuit talis certificatio.
Ex q̄ enim Math. j. habemus: ꝙ angelꝰ
inſtruxit ioſeph: dicēs Noli timere accipe
Mariā coniugē ꝛc. Multo magis indu/
bitanter eſt tenendū ꝙ Maria per ange/
lum vel immediate a deo anteqꝫ deſpon/
ſaretur ipſi ioſeph: fuit certitudinaliť edo
cta: Noli timere accipere Joſeph virum
tuum: Ecce eni ſpiritusſanctus dabit eum
teſtem virginitatis tue. Illud autem qđ
dicitur. xvij. q. j. ca. Sunt quidam. videlꝫ
vouētibꝫ caſtitatē nō ſolū nubere: ſꝫ ꝛ velle
nubere damnabile eſt. De illis itelligēdū
eſt quibꝰ non cōſtat certitudinaliť ꝙ nun
q̄ talis vſus matrimonij peteť. Hec ſcotꝰ.
Quod etiā dr̄ Hieronymꝰ aduerſus hel
uidiū: ꝙ ioſeph potiꝰ marie fuit cuſtos q̄
maritus. Hoc eſt intelligendū ꝑut in no/
mine mariti intelligiť actus matrimonij.
Loquiť em̄ hieronymꝰ cōtra hereticos q̄
dicebāt mariā carnaliť ↄueniſſe cū ioſeph

Sermo de btā ꝟgine quādo legiť euāge/
liū illud Loquēte ieſu ad turb. ꝛc. Lu. xj.

Loquēte ie
ſu ad turbas extollēs vocē
quedā mulier de turba dic
illi. Beatus venter q̄ te portauit. ꝛc. Lu.
xj. Si deū in ſanctis ſingulis laudare de/
bemꝰ: ꝑculdubio in ſua glīoſa atqꝫ digniſ/
ſima matre maria eū freq̄ntius atqꝫ de/
uotius laudare ꝛ venerari nos opoꝛtꝫ: eo
inqꝫ deuotius quo certiores ſumus ꝑ eaꝝ
nobis eterne ſalutis reparationē aduenī/
ſe: ꝛ per eius interuentū gratiā apud deū
nos inuenire poſſe. Hec ē ei mater ſalutꝭ
et gratie. Ut autem in ho euangelio ſpe
cialem laudis materiam accipiamus: in/
telligendum eſt ꝙ ibi de tribus ꝑſonis fit
mentio ſpecialis. ¶ Prima. De perſo
na que laudem dedit: vel ſic. De perſo/
na laudis prolatiua. Hec eſt Mulier d̄ tur
ba que ꝓponitur nobis imitabilis propť
ſanctitatem. ¶ Scd̄a de ꝑſona cui laus
data fuit. Uel ſic. De ꝑſona laudis rece/
ptiua. Hec eſt virgo maria q̄ ꝓponiť no/
bis venerabilis ꝓpter dignitatē. ¶ Ter/
tia de perſona q̄ laudis cauſam contulit.
Uel ſic. De ꝑſona laudis cauſatiua. Hec
eſt ꝓles virginea q̄ ꝓponiť nob̄ admirabi/
lis ꝓpter pietatem.

Prima igiť eſt ꝑſona q̄ laudē dedit
virginali vtero dicēs ipi dn̄o. Bea
tus vēter q̄ te portauit ꝛc. Hec aūt
mulier cōmēdabilis eſt ex ſua deuotiōe et
modo laudandi ꝓpter tria.
¶ Primo quia inchoatio ſue laudatiōis
fuit ab humilitate (uēti charitate.
¶ Scd̄o quia ꝓſecutio eius fuit cum fer/
¶ Tertio qꝛ ↄſūmatio eiꝰ fuit cū cordis ꝛ
intētiōis puritate. Primo quia inchoa
tio laudationis ſue fuit ab humilitate.